

БОЙЧУК А. А.

к. е. н., доцент
ПВНЗ "Хмельницький економічний університет"

БОЙЧУК В. О.

к. т. н., доцент
Хмельницький національний університет

МОЦНА Л. О.

магістрант
ПВНЗ "Хмельницький економічний університет"

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ

В статті розглянуто актуальні питання організації автоматизації обліку на підприємствах торгівлі в Україні. Уточнено значення організації автоматизації обліку в забезпеченні апарату управління інформацією для прийняття управлінських рішень. Розглянуто окремі проблеми організації автоматизації обліку та його технічного забезпечення. Наведено характеристики найпопулярніших програмних продуктів, які використовують підприємства для обліку. Надано пропозиції з удосконалення організації автоматизації обліку з метою покращення інформаційної бази управлінського персоналу підприємства для прийняття обґрунтованих рішень.

Ключові слова: організація бухгалтерського обліку, технічне забезпечення бухгалтерського обліку, інформаційна система, АРМБ, управління.

БОЙЧУК А. А.

к. э. н., доцент
ПВНЗ "Хмельницкий экономический университет"

БОЙЧУК В. А.

к. т. н., доцент
Хмельницкий национальный университет

МОЦНА Л. А.

магістрант
ПВНЗ "Хмельницкий экономический университет"

ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ АВТОМАТИЗАЦИИ УЧЕТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ТОРГОВЛИ

В статье рассмотрены актуальные вопросы организации автоматизации учета на предприятиях торговли в Украине. Уточнено значение организации автоматизации учета в обеспечении аппарата управления информацией для принятия управленческих решений. Рассмотрены отдельные проблемы организации автоматизации учета и его технического обеспечения. Представлена характеристика популярных программных продуктов, которые используют предприятия для учета. Предложены мероприятия по усовершенствованию организации автоматизации учета для улучшения информационной базы управленческого персонала предприятия с целью принятия обоснованных решений.

Ключевые слова: организация бухгалтерского учета, техническое обеспечение бухгалтерского учета, информационная система, АРМБ, управление.

BOYCHUK A. A.

candidate of economical sciences, associate professor
Private Institution of Higher Education "Khmelnysky Economical University"

BOYCHUK V. O.

candidate of technical sciences, associate professor
Khmelnyskyi National University

MOTSNA L. O.

Student of master's degree
Private Institution of Higher Education "Khmelnysky Economical University"

THE ORGANIZATION PROBLEMS OF ACCOUNTING AUTOMATION AT THE TRADE ENTERPRISES

The actual questions of organization of automation of account on the enterprises of trade in Ukraine are considered in the article. The role of organization of automation of account is specified in providing of vehicle of management information for the acceptance of management decisions. The some problems of account automation organization and technical support accounting are considered. Description of most popular software products that enterprises use for an account is given. Suggestions are given for the improvement of account automation organization with the aim of managerial staff info base improvement of enterprise for reasonable decisions acceptance.

Keywords: *organization of accounting, technical support of accounting, informative system, automation of workplace of accountant, management.*

bo_antonina@ukr.net

Постановка проблеми. Зміни, що відбуваються в системі економічних відносин, потребують реформування організації бухгалтерського обліку в Україні. Перехід до інформаційного суспільства вимагає подальшого вдосконалення організації автоматизації обліку.

Особливості організації автоматизації обліку торгівельних підприємств та недостатнє знання їх керівництвом завдань, які мають вирішуватись, викликають необхідність подальшого пошуку шляхів його вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організація автоматизації обліку не є новим питанням в обліковій науці. Велике значення мають дисертаційні роботи, предметом дослідження яких були проблеми теорії та практики організації інформаційного і технічного забезпечення обліку [1, 2].

Значний внесок у розвиток теоретичних та практичних аспектів організації автоматизації обліку зробили автори публікацій в наукових фахових виданнях [3–8].

Проте, питання організації автоматизації обліку залишаються актуальними, серед яких розробка критеріїв вибору програмного забезпечення обліку підприємства, вибір найбільш ефективного програмного продукту та інші.

Недостатній ступінь дослідження проблеми стосовно сучасних змін в економіці, наявність багатьох невирішених і дискусійних питань зумовили написання даної статті.

Постановка завдання. Метою даної статті є надання окремих пропозицій з удосконалення організації автоматизації обліку для покращення інформаційної бази управлінського персоналу підприємств торгівлі.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- уточнити значення організації автоматизації обліку в забезпеченні апарату управління інформацією для прийняття управлінських рішень;
- розглянути окремі проблеми організації автоматизації обліку та запропонувати основні шляхи їх вирішення в торгівлі;
- визначити програмні продукти та заходи, що найкращим чином забезпечать ефективність організації автоматизації бухгалтерського обліку в торгівлі.

Виклад основного матеріалу. Застосування комп'ютерної техніки вносить значні перетворення в організацію бухгалтерського обліку, зумовлені зміною способів обробки первинних облікових даних, високою швидкістю надання звітної інформації через раціональне упорядкування облікових даних, одноразове їх отримання та багаторазову передачу і використання. Комп'ютеризація обліку на підприємствах торгівлі покликана підвищити роль бухгалтерського обліку як функції управління, тому що обчислювальна техніка з допоміжного засобу перетворюється на визначний фактор організації обліку, змінюючи не тільки його форму, але й технологію. Так, комп'ютерні системи бухгалтерського обліку як складові інформаційних систем автоматизації управління використовують єдину базу даних для вирішення оперативних підприємницьких та облікових завдань. При комплексній комп'ютеризації обліку та управління відмінності між фінансовим, управлінським, податковим обліком або між оперативним та бухгалтерським

полягають в різних процедурах обробки інформації, що знаходиться в інформаційній базі даних підприємства торгівлі.

Сучасними торговельними підприємствами використовуються різні програмні продукти. Надамо загальну характеристику деяких з них.

Найбільш розповсюдженою на підприємствах торгівлі є програма "1С: Підприємство 7.7", в якій присутні готові алгоритми та налаштування, що побудовані на базі SQL-технологій. За допомогою цього програмного продукту можна підготувати звітні документи чи роздрукувати первинну документацію. Але програма "1С: Підприємство 7.7" не є гнучкою щодо вирішення окремих економічних задач. Основний наголос зроблено на розв'язанні облікових завдань. Проте, на підприємстві перед керівництвом стоять завдання не тільки фіксації звітних даних, але й економічного аналізу та прогнозування його подальшої діяльності, контролю складських запасів тощо. Тому багато користувачів перейшли на нові програмні продукти – "1С:Підприємство версії 8.X". "...причин, що підводили підприємства до такого рішення, кілька. Одна з них — масштаби діяльності підприємств, які наштовхуються на гальмівну систему обробки гігабайтних масивів даних, зростають. У результаті помітне уповільнення в роботі і роздратування, що накопичується від цього, вже не можуть не змушувати активно шукати нормальну альтернативу" [4]. Для покупця будуть доступними наступні кілька версій продукту: управління виробничим підприємством; управління торгівлею; управління персоналом тощо.

Це означає, що охоплено майже всі ділянки роботи виробничого підприємства середнього розміру, такі як управління запасами, закупівлями й обладнанням; управління організацією виробничих процесів; управління оптовою і роздрібною торгівлею; управління відносинами з клієнтами; управління персоналом і грошовими коштами; бухгалтерський і податковий облік [4]. Проте, навіть ця версія програмного продукту не забезпечує в повній мірі персонал інформацією для прийняття управлінських рішень, адже торгівля є досить специфічним видом діяльності, яка і потребує відповідно оперативних змін програмного забезпечення.

Отже, автоматизація бухгалтерський обліку в торгівлі як одна з найважливіших функцій управління має свої цілі та засоби вирішення. Це уможлиблює при організації технічного забезпечення обліку розмежування різних функцій обліку з метою усунення дублювання розв'язування одних і тих самих задач. При виборі технічних засобів використовують типові проектні рішення з урахуванням специфіки і особливостей організації обліку.

Технічне забезпечення функціонує в умовах використання інформаційних обчислювальних мереж. Інформаційні обчислювальні мережі — це сукупність технічних, програмних та комунікаційних засобів, які дозволяють ефективно використовувати обчислювальні ресурси, побудувати гнучку і мережеву обробку облікової інформації. Мережі мають такі характеристики: динамічність, автономність, відкритість, надійність. Існують глобальні, територіальні, локальні мережі. Локальні мережі (ЛОМ) передбачають розміщення та функціонування ПЕОМ на місцях виникнення інформації і взаємодію між окремими АРМБ, що здійснюються в міру необхідності. Територіальні ЛОМ призначені для спілкування з робочими станціями, які розташовані на великій відстані. Глобальні ЛОМ дають змогу доступу до інформації, а також сприяють взаємодії між професійними підрозділами, які розташовані на великій відстані.

Ми погоджуємось з тим, що при організації автоматизації обліку необхідно враховувати такі фактори [3, 4, 7]:

- склад облікових, контрольних і аналітичних завдань;
- інформаційну специфіку облікових, контрольних і аналітичних завдань;
- характеристику об'єкта управління (організаційну і функціональну його структуру);
- техніко-експлуатаційні дані.

Як відомо, вимоги, що ставляться до набору складу технічного забезпечення системи підготовки інформації, найбільш повно визначені в методичних матеріалах з організації

збирання і реєстрації первинних облікових даних в умовах автоматизованого бухгалтерського обліку [3]. Вони включають в себе виконання одночасно ряду функцій на одному технічному засобі; рівномірне завантаження технічних засобів; зниження затрат на переобладнання; використання технічних засобів у режимі, близькому до нормального їх стану.

Особливого значення в організації автоматизації обліку в торгівлі набуває подальший розвиток і вдосконалення інформаційних систем підприємств із використанням нових засобів управління та сучасних технічних засобів. Роль та значення інформаційної системи в організації технічного забезпечення обліку в науковій літературі розглянуто досить детально, тому зупинимось на основних проблемах вітчизняних інформаційних системах обліку, а саме: питання адаптації обраної інформаційної системи до особливостей організації обліку певного підприємства, що вимагає додаткових грошових та трудових витрат; проблеми періодичного оновлення після адаптації типової конфігурації шляхом програмування; вартість інформаційних систем та додаткові витрати на абонентську плату за обслуговування [6–8].

Вирішення цих проблем, на думку авторів, можливе через використання комплексного підходу до організації бухгалтерського обліку в умовах автоматизованої обробки інформації шляхом комплексу завдань з обліку.

Автори погоджуються з тим, що комплексний підхід в організації технічного забезпечення обліку через його інформаційне забезпечення [2] і в сучасних умовах має реалізовуватися у вирішенні таких завдань: визначення ролі і місця бухгалтерського обліку в системі управління підприємством; класифікація типів комплексів завдань, а також завдань інформаційної системи обліку, контролю та аналізу; відокремлення ієрархічних рівнів, які вирішуються в інформаційній системі обліку, а також з'ясування характеру системотвірних зв'язків між ними, елементами, комплексами завдань і завданнями; встановлення умов і меж чинності інформаційної системи обліку; контроль і аналіз; побудова концептуальної моделі автоматизованої обробки облікової інформації; створення інформаційної мови бухгалтера, яка дасть змогу користувачеві працювати в діалоговому режимі; комплексний перегляд теоретичних і методологічних основ бухгалтерського обліку; системне вирішення завдань обліку, контролю та аналізу; використання засобів моделювання облікового, контрольного і аналітичного процесів; організація автоматизованої системи дослідження; прогнозування господарсько-фінансової діяльності підприємства; розробка сучасних засобів спілкування в діалоговому режимі з інформаційною системою обліку, контролю і аналізу; створення на основі комплексного підходу автоматизованої системи прийняття управлінського рішення.

Висновки та пропозиції

Для підвищення ефективності організації автоматизації облікового процесу в торгівлі найбільш доцільним є використання лише ліцензованих продуктів, що користуються попитом на ринку інформаційних технологій, та здійснення конкретизації вимог та пропозицій з автоматизації облікових робіт.

Проведення обов'язкового попереднього навчання персоналу основам роботи з програмними продуктами, що впроваджуються, та створення системних підрозділів, які контролюватимуть роботу такої системи, дозволить значно покращити ефективність організації автоматизації обліку в торгівлі.

Подальшими перспективами дослідження в даному напрямку повинно стати використання корпоративних інформаційних системи та розробка критеріїв вибору найбільш оптимального програмного продукту.

Список використаних джерел

1. Козак М.І. Автоматизація господарського обліку з використанням баз даних : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 / М.І. Козак ; нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". – К., 2005. – 20 с.
2. Петрук О.П. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку в Україні:

стратегія, гармонізація, регламентація : дис. ... д-ра екон. наук : 08.06.04 / Петрук Олександр Михайлович. – Житомир, 2006. – 358 с.

3. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : [підручник] / В.В. Сопко, В.П. Завгородній. – К., 2004. – 412 с.

4. Алексеева Н.Ю. Автоматизація облікового процесу на підприємствах роздрібної торгівлі: проблеми та шляхи оптимізації / Н.Ю. Алексеева [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=415>

5. Бойчук А.А. Сучасні форми бухгалтерського обліку та їх розвиток в Україні / А.А. Бойчук., М.С. Лисяк // Наука й економіка : науково-теор. журнал Хмельницького економічного університету. – 2011. – Випуск № 1(21). – С. 68–70.

6. Бойчук А.А. Використання інформаційного середовища управлінського обліку в системі менеджменту / А.А. Бойчук // Інноваційні технології для EURO – 2012 (Ч.2) : матеріали Всеукраїнської науково-практ. конф. 7–8 травня 2012 р. – Хмельницький : УЕП, 2012 – С. 17–20.

7. Бойчук А.А. Організація технічного забезпечення бухгалтерського обліку / А.А. Бойчук., В.О. Бойчук // Інноваційна економіка : всеукраїнський науково-практичний журнал. – 2013. – № 4 – С. 289–291.

8. Бойчук А.А. Організація інформаційного забезпечення обліку / А.А. Бойчук, В.О. Бойчук // Актуальні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в умовах інформатизації та глобалізації економіки : матеріали всеукраїнської науково-практ. інтернет-конф. (16–17 квітня 2013 р.) / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ. – Тернопіль : Крок, 2013. – С. 225–226.
